

Iparunk és kereskedelmünk.*)

V.

Minden országnak van kereskedése, ha az nem is egyéb cserénél, mi a kereskedés legalsó fokozata, mint a mely a vad népeknek is létezik.

Kereskedése Erdélynek volt, van és lesz; de hogy e kereskedés minél hatalmasabb, a nemzet anyagi és erkölcsi erejére minél jótékonyabb és tartósabb legyen: a kereskedésnek szellemmel, alapelvekkel kell bírnia, mint bir Angliában s egyebütt.

Nálunk eddig a kereskedés ily alapelvekkel, szellemmel nem bír. Innen volt az, hogy nálunk, mint a romaiaknál a kereskedés és kereskedővilág lenézetelt.

Erdély eddigi kereskedelme egyesek nyervágának volt mezeje. Bejött a görög, rácz, örmény, bolgár s több üzérkedő nemzet hazánkba, hozott a mit hozott, de megindult az országba fel s le, ki leste a vidékek szükségét, egy helyről a másra szállította a kelleket; s a potom pénzért felvásárolt cikkeket néhány mértföldön túl méregdrágán adta el: — e volt sajátlag a kereskedés, mely egyeseket pár év alatt dúsgazdaggá tett, s akkor a szegénytől bejött, s itt szegben elhízott idegen kiment a hazából, s künn pöffeszkedett aztán a mi zsirunkból.

Hogy őseink ily kereskedést, ily kereskedőket lenézték: az csak lovagiasságukat árulja el. De tülföl a legvastagabb indolentiával sújta őket, hogy a hazát egyes tőzserék martalékává tevék, s a kereskedelem nemes mezejét ez által sok időre meggyűlölték.

A helyett, hogy a kereskedelem tündérvesszőjét átvették volna; a helyett, hogy közszellemet öntöttek volna törvényhozásaikkal e térre; a helyett, hogy nemzet és hon-gazdagító alapelvekre fektették volna: büszkeséget helyeztek abban, hogy egy idegen zsebvágóval cselédek által alkudoznak, vagy éppen nem alkudtak.

S itt állunk most, anyagiilag tönkrejutottan, kisajított földművelés, tőke nélküli ipar, s közszellem nélküli kereskedéssel. Földművelésünk, iparunk, kereskedésünk vademberek azon barbár kezelése vonult át, mely levágja a gyümölcshezó fát, hogy róla utolsó gyümölcsöt is leszakassza; egy iparágunk se nyugszik befektetett tőkén, mindenik csak a jelennek gyümölcsöz, egyik se veszi tekintetben a jövőt.

Pedig Erdélyben igen szép productiv kereskedést lehetne üzni, mely gazdaszatunk és iparunkra tényezőleg hathatna; productiv kereskedést, mely egyedül lehet egy ország jólétének alapja, mely meg ment attól, hogy ha egy narancsot akarunk enni, nem kell magunknak Olaszországba, vagy egy font kávéért Ázsiába zárandokolni, addig a honi gyároknak nyers anyagokat szed össze a hazában vagy külföldön.

S még is Erdélyben azon szomorú tapasztalást látjuk, hogy minden ügyesebb kereskedői talentom, ha pályáját a productiv kereskedés terén kezdi is, csakhamar vagy egészen felhagyja azt, vagy csak mellékesnek veszi, s magát egészen a meddő, consumtiv, természetű, birtokosságot, iparost, hazát és közbecsületességet emészto és pusztító speculativ kereskedés mezejére veti át.

A helyett, hogy a haza szükségein segítene, a helyett, hogy a természet és emészto, a nagy kereskedők és fogyasztók közti közbejárás nemes szerepét vinné; áldáskísérettel járó jövedelmet keresne: üzérkedő lesz, mi nálunk, hol börtözületék nincs, egyenesen a nyomorban sinlődő, pillanatnyi kenyérszükségéktől üzött rész kiszébelőjévé aljasul.

A productiv és speculativ kereskedés közt nálunk, a demarcationalis vonal többire a szokott lenni, mi a becsületesség és kevésbé becsületesség között megy el. Mig a productiv kereskedő rendes szükségeket fedez,

Lásd Hetilap 71. szám.

s keves de gyakran forgó percente után fut-farad: a speculativ üzlet embere, vagy is az üzér, legtöbbször azon szomorú perczeket ragadja meg egyesnél mint országnál, hol inkább könyörnek van helye, mint nyereszkesedésnek. Ott vannak például gabonauzéreink, ott vannak papir vagy is inkább költével kereskedőink, kiknek elseje a tömeg, az utolsója az egyesek zavarát lesve, oly kereskedést üz, mely főleg Erdélyben minden egyéb, csak nem kereskedés.

Hol közgabonaraktárok, hol kikötők, vasutak nincsenek a szükségek enyhítésére, hol zárlogház nincs a pillanatnyi pénzszegély előteremtésére, sőt még pénzkölcsönző takarékpénztár is hiányzik: ott a speculativ kereskedés inkább enerválja az országot, mint gyarapítja.

Erdély, fájdalom, mint váltótörvény s a fennebbiek nélküli ország, a speculativ üzérkedésre, főleg az utolsó időkben, széles mezőt nyit. S a szegény haza, mely a nemzeti fejedelmek alatt fejedelmi monopolumok és idegenek zsarlásai alatt nyugott, mely annakutána a bejött divatkörtség mámorában a külföld adófizetője lett, s kereskedése inkább csak kelme-nagykereskedők bizománysága volt: az utolsó években orjási lépekkel halad felhagyni minden productiv kereskedést, az üzérkedés könnyű, de könnyektől ázott fejez kenyeréért.

Ha van kereskedésünkben közszellem, az az üzérkedési düh szelleme; ha van alapelv, az oly alapelv, mely a hazára gazdagulást, különösen a természet és iparosok osztályára, előidézni bizonyosan nem fog. S mig a hazában csak zavarokat fog felidézni; addig a kereskedelem szép mezejét s a kereskedők osztálya fürteit nem áldásos habérrel, hanem a megvetés tövisseivel fogja koszorúzni.

Vajjon nincs-e számunkra más kereskedési út? vajjon e honban egykor nem vala-e virágzó a productiv kereskedés? vajjon azon mező ösvényeit egészen benőtte-e már a gyom? — hogy ezekre felelhessünk, jövő számunkban Erdély története lapjait fogjuk szellőztetni, s azt hisszük igennel felelhetünk.

Az árnyék hasznai és kárai.

Az árnyék a magvak csiráira nézve mindig szükséges s néha elkerülhetlen. A mérsékelt árnyék a fiatal növény kifejlődésére s növekedésére, gyakran pedig a felnöttek kihajtására igen hasznos és szükséges, mert nem engedi meg, hogy héjjok idő előtt megkérgesedhessenek s a miatt kifejlődésük megállódjék. Szükséges azon növényeknek, miket zölden akarunk megtartani; azoknak, miknek virágain szemünket sokáig kívánjuk nyugtatni; azoknak, miket akkor ültetünk el, vagy pedig a melyeket, hogy jobban növekedhessenek, más cserépekbe helyeztünk. Szükséges a nehezen gyökeredző ültetvényeknek, a sötétből napfényre vitt növényeknek, a beteges s békéden tartott növényeknek, mint ez megtetszik az üveg alatt nevelt s verőfényre tett növényekből, mik a nap melegét ki nem állják. Az oltványok bimbói s rügyei növekedésére nem éppen szükséges ugyan, de a fűnemű növények oltásánál nélkülözhetlen.

Lássuk az árnyéknak kárait is:

A fák árnyékában gyöngébbek, rothadásra hajlandóbbak, s a szű bántalmainak inkább kitétvék, mint azok, miket a nap ér. A gyümölcsnek sokszor azért káros, mivel a gyümölcsavany cukorra változását akadályozza. Minthogy az árnyék a növényrostok szilárdulását gátolja, annál fogva a növény sokkal későbbben növekedik, s a hideget, melegt, szárazságot ki nem állja. Az ifju növény az örökös árnyékban leveleit idő előtt elhullatja, megrothad s kivesz. Egész homályban csak a repkény s veres galócza tenyész. A gyümölcs legjobban homályos, száraz helyen áll el.

Szilisztria ostroma.

Szilisztria közelebbi ostroma már a historia birtoka lett, s ez okból lapunk körébe tartozónak hisszük annak folyamódó nehány érdekes adatot olvasóinkkal közleni.

A 39 napi megszállás alatt legtöbbet szenvedet az erőség egyik elővára, az úgy nevezett Arab Tabia. E mellett a többi erődítvényében oly kevés romlást okoztak az orosz golyók, mintha az egész ostrom alatt áthallan üveggarang alatt álltak volna. Arab Tabia azonban a legborzasztóbb romlás képét mutatja. Nem lehet azon többé semmi alakot megkülönböztetni; romjai úgy hevernek egymáson, mint ha egy hegy állt volna ott, a melyet földalatti tűz semmisített meg.

Az ember meg nem foghatná, hogyan tudták itt a törökök magukat oly hosszasan tartani, ha a mély árkok fel nem világosítanak, a melyeket az erősségen belől ástak. A sajtólagi sánczok annyira leomlottak volt; hogy már alig tudtak fedezni egy térdelő embert, s árkaikat saját romjaikkal temették be. Épen ezért ezek mögött más sánczolatokat hánytak fel, hogy ha az oroszok aknái a külső sánczot felvetnék, az ostromlók új ellentállásra találjanak. Ez meg is történt. Egyszer borzasztó roppanással lobbant fel egy ily akna s az erősség délkeleti szegletét egészen leontá; akkora mélység van e helyen most is, hogy fél század sirja lehetne. Az oroszok ekkor beharagoltak s már azt hívték, hogy Arab Tabia belsejében vannak, de mennyire megijedtek midőn látták, hogy előttük ujsánczolat emelkedik s az egész munkát újból kell kezdeniök.

Ez több ízben megtörtént, de a törökök mindig szerencsésen kikerülték az akna fellobbanása véseit, mert mindig előre tudták, hogy és mikor fog lobbanni. Két embernél többet soha sem vezettek, s az akna felvételésekor rendszeren már a belső sánczalon állt az egész védőség az ágyutelepekkel együtt. Az oroszok oly pontosan, oly szabályosan ásták aknáikat, hogy mindig ki lehetne számítani ásásuk irányát és czélját. Azonban a törökök ez új sánczolatokkal épen úgy voltak, mint azon olasz fejedelem, a ki börtöne falait mindennap szűkületi látta, míg végre csaknem koporsó keskenységre apadt.

De ez esetre is gondoskodva volt. Arab Tabia megett az ostrom alatt egész új várdát építettek, a mely ismét hetekig folytathatta volna a leomlott erősség szerepét. De ennyire nem jött, mert az oroszok elvonultak, s az új erődítvény sértelen áll.

Arab Tabia védelméről szép hős tetteket beszélnek. Igen dicsérnek egy agát, a ki ott lelte sirját. Úgy látszik, ez volt Arab Tabia Hektora. Egyszer az oroszok már a sánczon voltak, midőn ő is oda ugrott s csapatát onnan vezényelte. Egy sereg orosz azonnal rárohant s lábánál fogva akarta a mélységbe rántani; a törökök hogy megmenték, másik lábát fogták meg s huzták befelé. Ő egyik féllel sem törődve, egy emelő rúddal addig hadorászott az orosz fejek között, a mig előtte egy egész halom holttest hevert s az oroszok megfutamodtak. Ekkor megmenekült, de néhány nap mulva oda veszett, a mint egy ágyut akart visszafoglalni egy orosz tiszttől. Rárohant s magán az ágyun addig küzdöttek, mig mindketten ott veszttek.

Az orosz tiszték bátorságáról a törökök elismerőleg nyilatkoznak, valamint szakérők igen dicsérik az oroszok munkálatait, melyeket az ostrom alatt készítettek. Az elsőt bizonyítják azok az elesett sok fő- és allisztek holttesteit, az utolsók most is láthatni még. Az elszánt bátorságot tán a kétségbeesés adá nekik, mert minden csatában azt kelle tapasztalniök, hogy akarat és önbecszeret nélküli gépeket vezetnek. Az orosz legénység ment, hova tisztje vezényelte, de a hogy az ellenséggel összecsapott, vége volt a katonai gyakorlottságnak, mert itt ember ember ellen küzdött, s gyakran oly nehézségekkel kelle har-

ezoln.
igénye
katona
a hal

Ész

A tiszt
gény
helyzet
esetben
szóra v
kal ért
meg tu
zsonban
kenyer
láltak.
s az or
becsülh
szesül,
Úgy né
volna s
lanatra
A törö
hogy A
és juho
most ne

Bá
orsz k
ták egy
az eles
s az or
hogy a
orsz ti
melyben
a vesző
jöllété
vette e

Az
megtám
hanták
lövöggel
den fog
árkokkal
detén ig
ték a tá
hogy cs
donithat
Gránátja
ostromlo
bernel,
a nagy
E külön
orsz va
nál köv
dig gyá
kel látni
lyesebbe
seknek r
lyek iger
dön kiér
rajta.

Az
emberség
más irán
tak egyi
kerteket
lónak n
roszok a
a mennyi
ronként s
Gortsakol
Mussa ba
rabot kül
befött gy
ben a tör
göt ajánl
zanék a v

A h
ran segít
Tabia ör
ran barát
egy orosz
hogy adj
nem volt,
a melyly
dohányt.

ezolni, a melyek saját belátást, saját akaratot igényeltek, s ily körülmények közt az orosz katonágra úgy tudta magát feltalálni, mint a hal a szárazon.

Egészen másként ment Arab Tabiában. A tisztok vezénylése itt megszűnt; a közlegény önálló hősiességgel harcolt; ismerte helyzetét, s tudott minden előre nem látott esetben magán segíteni, a nélkül hogy vezényszóra várna. A török, az arab s albaniai sokkal értelmesebb mint az orosz. Tán legjobban meg tudná fejteni magának az olvasó e két hadseregnél uralgott szellemet, ha látna azon kenyeret, a melyet az oroszok bornyuiban találtak. A mi állataink jobb táplálékot esznek, s az orosz katoná ez állatoknál kevesebbre becsülheti magát, mert oly bánásmódban részesül, a mely kenyerével teljesen egyezik. Úgy néz ki e kenyér mintha égett homokból volna sütvé, oly kemény mint a kő. Első pillanatra azt hinné az ember, hogy granátadarab. A törököknél azonban gyakran megtörtént, hogy Arab Tabiából visszaküldték az ökröket és juhokat a városba azon izennel, hogy most nem érnek rá sültet enni.

Bár melyik féllel tartson az ember, az orosz katonát lehelten nem szánni. Az árnavták egész halom szent képeket gyűjtöttek az elesettek nyakáról. E képek ónból voltak, s az oroszok azon hittel akaszták nyakukba, hogy a golyó ellen megvédi őket. Egy fiatal orosz tiszt zsebében egy levelet találtak, a melyben anyja arra inti: ne tegye ki magát a veszélynek, mert tőle függ az egész család jólléte, boldogsága. A szegény éppen az nap vette e levelet, a melyen elesett.

Az oroszok Arab Tabiát minden módon megtámadták; több ízben szuronysegezve rohantak meg, ostromlák a sáncokat mindenféle löveggel, használatba vették az ostromlás minden fogásait, s elborították az egész környéket árkokkal s földhányásokkal. Az ostrom kezdetén igen rosszul lőttek, de később megismerték a távolságot, s oly derekasan irányozták, hogy csak löszereik tökéletlenségének tulajdonítható, hogy nagyobb károkat nem okoztak. Granátjaik s bombáik fele sem pattant el. Az ostromlottak nem veszítettek többet 1223 fennbennél, nem számítva a lakosságot, s ebből is a nagyobb rész puskagolyó által veszett el. E különös esemény onnan érhető, hogy az orosz vadászok igen jól lőnek s Arab Tabiánál közvetlen közelben álltak, a törökök pedig gyávaaságnak tarták a lövéseket ellenzőkkel látni el, de a tapasztalás alkalmasint észlelyesebbé tette jövőre. Különösen veszélyeseknek mutatkoztak a hegyes golyók, a melyek igen kis helyt hatolnak a testbe, de midőn kiérnek abból, nagy szakasztást tesznek rajta.

Az ostromlók és ostromlottak egyébiránt emberséggel, sőt lovagiassággal voltak egymás iránt. A törökök ugyan kénytelenek voltak egyik elővárost leégetni, de a szőlőket s kerteket éppen hagyták, noha ezek az ostromlónak nagy előnyt nyújtanak. Másfelől az oroszok a vetésekből csak annyit pusztítanak el, a mennyi elkerülhetlenül szükséges vala. Koronként szívesek voltak egymás iránt. Herczeg Gortsakoffnak citromra volt szüksége s ezért Mussa basához fordult, a ki rögtön száz darabot küldött, a miért a herczeg több fazék befőtt gyümölcsöt ajándékozott neki. Egy ízben a török parlamentének több kosár pezsgőt ajánltak azon esetre, ha e csemege hiányzanék a várbán.

A halottak eltemetésénél a törökök gyakran segítettek az oroszoknak. Még az Arab Tabia őrsege s az orosz előőrsök közt is gyakran barátságos beszélgetés történt. Egy ízben egy orosz felkiáltott a sánczon álló törököknek, hogy adjon neki dohányt, s minthogy ennek nem volt, az orosz néhány kopeket dobott fel, a melylyel a török a városba fuott s hozott dohányt.

(Vége köv.)

Az ősi arczképek.

(Elbeszélés.)

(Vége.)

Igy beszélgetve magamban, lefekvém; de a fáradtság és rossz kedv nem hagyának alunni. Olvasni kezdtem az utra hozott könyvből, azután elővettem az örökség leltárát, a melyet a jegyző adott át.

Ez sokkal kellemesebben lepett meg mint egyéb. Az egész összeg sokkal nagyobb volt, mint a mekkorát reméltem, s csaknem gaddagga tőn. E váratlan fölfedezés lassanként kibékített s könnyebben emészthetővé tette a rossz estebédet. Elkezdtem vizsgálni a leltárt részleteiben, mindaddig míg félig hűnyt szemem előtt a számközt összeváltok; végre elvesztém egész éberségemet.

Nem sokára úgy tetszett, hogy ágyam előtt léptek zaját hallom; felnyitog szemeimet, s egy csoport embert látok előttem állani. Mindnyáján különböző régi öltözet volt, s csak hamar rá ismertem bennök azon férfiakra, a kik képei a szoba falát ékesíték. Oda fordítám szemeimet, hogy összehasonlítsam az eredetiekkel, de a rámká turesen függöttek, s előttem csakugyan a régi arczképek álltak, a melyeket nem tudom minő csoda elevenített meg!

Előkön egy ősz férfi állt, a kit nem láttam volt a gyűjteményben. Szemeimet különös kíváncsisággal jártatam rajta, a mit ő észrevenni látszott.

— Hiába keresnéd arczomat e képek közt. szolt. Időmben egy ecset sem vette volna magának a fáradtságot, hogy lefessen oly szöglet mint magam vagyok! de átértém helyzetem nyomorát, s munka és fáradtság által sikerült magam szabadabbá tenni. S ennek köszönheti egyik utódom, a kit itt látsz, hogy módja volt tanulni s pappá lenni.

Ekkor az lépett elő, a kire mulatott. — A szegényeknek és elnyomottaknak segélyre volt szükségük, szolt szeliden; iszentől gyámoltva, igyekeztem rajtok segíteni; részt vettem a nép felvilágosításában, tanítam a jót szeretni; rajta voltam, hogy erősítem benne a becsületet, a reményt, a türelmet, míg családom árnyom alatt lassanként emelkedett s a vidéki derék kereskedők sorában helyt foglalt.

Egy harmadik vette át a szót. — És én ez örökségben kapott helyet gyarapítam, szolt bizonyos fontossággal; társulatunk főnökévé lévén, új jogokat szerzék számára; egyesültünk, hogy megvédjük a munka gyümölcsét az erőszak ellen, s én egyik alapítója voltam azon polgárságnak, a mely a városok falai közé vonult s a főbb érdekeket egyesíté.

— És én, folytató szomszédja, a kibem öltözetéről s szigorú tekintetéről a tanácsosra leheté ismerni, én segítém a törvényt a szépségy felett győzelmeskedni, s a méltányosságot a tekintély fölibe emelni. A leg hatalmasabbnak is meg kelle hajolni a fegyvertelen bírák határozata előtt; az erő engedett a törvénynek!

— Annival inkább, mert az erő a törvény segélyére kelt, tevé hozzá egy napharmitott tiszt; a szolgálk utódai azzal végzék, hogy kardot kötének oldalukra s a hon és törvények védelmére szálltak. S mihelyt az egész hon a jog mellett volt, az egész nemzet kész volt véret ontani érte; mind katonákká lévén, nemes emberekké lettünk.

— Igen, szolt végre az utolsó, a kibem meghalt rokonomra ismerék; elődeim az utódok számára kivívák a jogot és szabadságot, s csak a vagyon volt hátra. Ezt én vállaltam magamra. Munka és takarékoság által megszorítottam az apáktól hagyott kis örökséget, s magam után tizszer többet hagytok, mint a mennyit kaptam, a mi, Katalin asszony becsületessége által, csonkítatlan fog jutni örökösöm kezei közé. Ekép biztosítom neki a módot értelme mivélésére, az alkalmat, hogy

másokkal jót tehesen, s végre azon boldogságot, hogy nem csak magának, de embertársainak is élhessen. Ha méltó e szerencsére, tudni fogja használni; s egy kis hálát fog érezni azon emberek iránt, a kik őt e szép helyzetbe segíték; távol attól, hogy lenézze, áldani fogja őket s a mit az öreg bátya magától elvont, hogy neki hagyja, azt majd jószívuég érdemesekkel osztja meg!

E végszavak oly élénken, annyi érzéssel voltak mondva, hogy önkénytelenül megriázkodtam és . . . fölébredtem.

A gyertya kialvó féltben volt, a régi arczképek helyeiken függtek, a leltár s a könyv az ágy lábánál heverték; a mit láttam s hallottam, csak álom volt!

Álom, vagy inkább a józan ész, a lelkiismeret szava. E régi arczképek valóban a mult jelképei voltak; eszembe juttatá mindenike azon szolgálatokat, a melyeket egy-egy század, egy-egy osztály tett az emberiségnek. Ugy szólva, ők az idő nyomát jelölék a haladás ösvényén.

Mint a ki előtt egyszerre világos lesz minden, kezeimet a halvány képek felé terjesztém, mintha láttak és értettek volna engem.

— Ah, bocsánat, kiáltám, bocsászatok meg ti, századok ősz bajnokai! most már tudom minő tisztelettel tartozunk nektek. Mind azon jó magvát, a melyet napjainkban aratunk, s amelylyel kérkedünk, kezeitek veték el; a jelen csak a mult okozata, s a hagyomány a haladás eszköze. Bocsászatok meg, ti, a kik a tudomány, az ismeretek fáját csak úgy ismerétek mint csemétét, de a kik azt verejtékekkel s vérről öntözétek. Most már átlátom, hogy büszkeségem hálálanság volt s ezután emlékeim közt kegyeletteljes helyet fogtok elfoglalni.

És ti, maradványi egy oly időnek, a melyet mi már nem értünk, a tyánk elfeledett szokásai, ti sem fogtok többé sem gúnyra, sem haragra lobbantani; mert már tudom, hogy ti még látható jelei vagytok egy oly mivélésnek, a mely megtermé gyümölcsét!

Souvestre Emil után Gámán Zs.

LEVELEZÉS.

Nagy-Szeben szeptember 5-ken.

Elvagyunk halmozva élvek özönével, minden nap újabb meg újabb életet ajánl a változás és szóródás után sovár közönségnek, — csak pénzünk hiányzik, hogy kitaratósk lehessünk.

Estve 5 órakor Tschuggmall gépművész mulattat csodajelességű automatjaival, melyek gépezetei a még eddig e téren látottat feljűl mulják.

6 órakor kezd Beranek, ki néhány nap óta lakoz körünkben, válogatott darabjaival előadását.

E mellett magyar dalszínészeink operát, németeink színjátékot adnak.

Augustus 26-kán óriási falragaszok jelenték, hogy Tschuggmall és Beranek rendkívüli fényes előadást rendeznek és hogy a mellett Hunyadi László adatik a magyar dalszín társulat által.

Tschuggmall kezdé 5-kor tartott 7-ig.

Beranek 6-kor, tartott 8-ig.

Hunyadi kezdődék 1/8-ra.

Tehát a ki lovardát akart nézni nem mehetett Hunyadiába és így fordítva. E napra igen kíváncsi voltam és eltökélém legalább rövid időre mindenhová elmenni és meggyőződni a felől: a három kinalkozó élv melyike ragadandja inkább meg a közönséget.

Az automatok terme a Romai császárnál szép közönségnek örült.

Beranek lovardája megtelt és midőn Hunyadi Lászlóra színházba érkeztem, alig fértém be. Honnan e sok nép? mert a vidékből e darab hallatára be-be jöddégt magyar-ság sokasbitá, de nem tevé a közönséget.

A német és magyar közönség együtt tevé a telt házat, és így az egyes kitűnő szép dalok illendő becsülésben részesültek.

Az Erzsébet magán-dala mit Erkel de La Grange számára irt fényes diadalt aratott: — E dal az, melyben az énekesnő hangot, oskolát és érzést a leggyönyörűbben fejthet ki és így Szerdahelyi Nellink is ha hátr hiányzott a teli hang, az oskola és érzés tökéletes kifejtése által méltóan aratott kifogyni nem akaró taps-özönt. Tiszteletre méltóan kell megemlitenünk Taborszki Gabrielát is, ki helyét mint Gara Mária tökéletesen betölté. Az egész operával általán véve az összes közönség kielégítve volt.

29-kén Don Pasquale telt színház előtt. September 2-ig nem volt magyar előadás, az alatt mit láttunk és mit hallottunk nem érdemel figyelmet, hanem mult szombatra minden ember valami nagyszerű hallására készült. — Mayerbeer itt még nem hallott Profétájára; az árak felemelkedtek. A kik látták e művet előadva a szükséges készletekkel és erővel a maga nagyszerűségében, azoknak e miniatúr előadás nem volt kielégítő — általában véve azonban meglehetősen előadásnak lehete tartani — kivéven némely disztiményi hibákat, mint például a nap fel nem jöttét és a palota összehullásánál elkövetet némely pontatlanságot.

A színház zsufolt, a közönség nem a legelégültebb volt. — Vasárnap újból a Proféta: üres színház, előadás jobb mint először. R. I.

HIRFÜZÉR.

* Az új államkölcsönre Erdélyben aláírt összegből sept. 5-kéig **13,348,815 ft.** volt tudva.

* Salamon József zenebandájával tegnap körutra kelt, Erdélyben. Utjában a műkedvű és pártoló Dézst, a gazdag Beszterczét, a vendégszerelő Vásárhelyt s más nagyobb városainkat fogja érinteni. Lehet, hogy Szebenbe is ellátogat, s azon vonalon fog vizsztatérni. Hisszük, hogy e körutban is a méltánylás jeleivel fog találkozni.

* Az urbériséget vesztett erdélyi földesurak közül mult hóban 1547-n 252 községben 51,842 ft. 47¹/₂ krt kaptak negyedik kárpótlási előlegezés fejében. Az eddig kifizetett előlegezési összeg 2,792,778 ft. 49¹/₂ krra megy. Ebből az első előlegezés 12,143 földesurnak 2085 községben 892,585 ft. 55¹/₂ kr. a második előlegezés 12,166 földesurnak 2085 községben 893,349 ft. 25¹/₂ kr.; a harmadik előlegezés 12,080 földesurnak 2085 községben 503,931 ft. 41 kr.; a negyedik előlegezés 12,032 földesurnak 2085 községben 502,911 ft. 46¹/₂ kr.

* A szép tehetségű Szathmáry Károly, augusztus utolsó hetében, szülőföldje, Szilágy-Somlyóra érkezett, s néhány napot övéi körében szándékozik tölteni.

— Zilah városa a császári kölcsönhöz 24,000 pftal fog járulni. A földbirtokok

adójok hatszorosát, a polgárok háromszorosát fizetik.

— A bécsi kereskedelmi és iparos osztály összesen 10 és fél millió forintot irt alá az új államkölcsönre.

— A „Presse” szerint az államkölcsönre tett aláírások összegéből Bécsben f. hó 2-án **492** millió volt tudva.

— A keresk. m. ministerium, mint hirlik, kereskedők és iparosokból egy bizottmányt fog egybehivatni, a mely a felől tanácskozzék, miként vegyen Austria mennél általánosabban s célszerűbben részt a jövő évi párisi iparműtárlaton.

— Hind, angol csillagász közelebről megint egy új bolygót fedezett fel; ezzel a Mars és Jupiter közötti bolygók száma éppen harminczra megy.

— A budai szőlőiskolában francia és spanyol szőlőfajokkal tett kísérletek felségesen ütöttek ki. A termés az october 20-án tartandó szőlőkiallításra látható lesz.

— Londonban egy készüléket találtak fel, a mely a hangjegyek lapjait magától forgatja, s a játszót megmenti attól az alkalmatlanságtól, hogy a lap forgatása miatt játékát félbe hagyja.

— Bécsben egy idő óta kísérleteket tesznek az utakat téglával kövezni ki. Az eddigi tapasztalás szerint e kövezetnek előnyei vannak az asphalt felett.

Aglo. Bécs sept. 2-án: arany 20; ezüst 16³/₄.

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

(461) (2-3) **183.**

Eln. sz.

Hirdetmény.

Az erdélyi cs. kir. álladalmi számvevősnél, két, egyenként, évi 200 ezüstorintos segéd-díjas, és két díjtalan gyakornoki állomások betöltendők.

Ezen állomásokért, tulajdon kézzel irt, — törvénytörvény bélyegdíjas, — a cs. kir. legfőbb számvevősi hatósághoz intézett kérvényekkel, ezen előnkség utján folyamodók, magokat folyó évi september 15-kéig, élet-idejéről, a philosophiai osztályokban jó sikerrel végzett tanulmányaikról, a hazai nyelveknek, különösen a német nyelvnek alapos tudásáról, kijelölven, a melyeket azokból írják és beszélnek, eddig ne itán tett szolgálataikról, rokonsági viszonyaikról, a cs. kir. álladalmi számvevősi, jelenleg szolgálalban levő hivatalnokok iránt, továbbá erkölcsös és politikai jó magok viselkedéséről, végre magok élelmehetési tehetségekről, szükséges bizonyítványokkal igazolják.

Ezeket kívül azon folyamodók, a kik az álladalmi számadási tanulmányokról hiteles bizonyítvánnyal ellátva nem lennének, kötelezetnek bizonyos meghatározott idő alatt, az álladalmi számadási tanulmányokból rendszeres vizsgálatot kiállani.

A cs. kir. álladalmi számvevősi elnökségtől.

Nagy-Szeben aug. 31-kén 1854.

MAGÁN HIRDETÉSEK.

(469)

249.—1854.

HASZONBÉRI HIRDETÉS.

A kolosmonostori k. alapítv. uradalomhoz tartozó Kolozsvár városi belső magyar-utca piaczori szögletén lévő FISCUS nevű emeletes házban — a kolozsvár-kerületi mlgs cs. k. pénzügyigazgatóság f. év septemb. 4-én

8578—1854 számú rendelete nyomán — alább sorozandó bolt, és szállások fognak — ugyan azon fenn tisztelt hivatal iródjában, folyó septemb. hó 9-én délelőtti 9 órakor ismétlődő árverésen — folyó évi october 1-től számítandó három évekre, haszonbérbe adatni.

1.) I-ső osztály. Földszint, üveges bolt és raktárak, padlás és pinceszékkel 324 ft. — kr. p. p.

2.) II-ik osztály. Földszint, szállás két szoba, 1 raktár, 1 konyha, 1 fás-kamara, 1 padlás és 1 pinceszékkel 80 ft. — kr. p. p.

3.) III-ik osztály. Első emelet, szállás, 3 szoba, 1 konyha, 1 fás-kamara, 2 padlás és 1 pinceszékkel 93 ft. — kr. p. p.

4.) V-ik osztály, 2-ik emelet, szállás, 4 szoba, 1 konyha, 1 fás-kamara, 1 padlás és 1 pinceszékkel 85 ft. — kr. p. p.

5.) IX. osztály, 2-ik emelet, szállás, 4 szoba, 2 konyha, 2 fás-kamara, 2 padlás és 2 pinceszékkel 105 ft. — kr. p. p.

Kijelölt alkalmatosságokat kibérleni szándékozik, irt időben, bánat-pénzül a felkiáltandó öszvegnek 10%-vel ellátva, a kolozsvárkerületi mlgs cs. k. pénzügyigazgatóság iródjában megjelenni felhivatnak.

A szerződés föltételeiről értesítést vehetni a kolosmonostori uradalmi felügyelőségél.

Kolosmonostoron sept. 6-án 1854. Pávai János, k. alapítványi uradalmi ideigl. felügyelő.

(468)

Árlejtési hirdetés.

A kolosmonostori kir. alapítv. uradalomhoz tartozó Bács helységi lisztelő malom-árkon lévő fő- és oldal-gát erősítése, a rendes malom-árkonak feljúl és alól a malmon takarítása, ássása, ugy az ottani molnár-lak s egy pajtának sövény-fal és szalma-fedéllel való javítási munkái, — melyekhez kívántató tölgyfa-anyagok az uradalom által adatandának, vállalkozó által pedig vágatandók s elszállítandók — a

kolozsvárkerületi mlgs cs. k. pénzügyigazgatóságának folyó évi august. 26-tól 7709—1854. számú rendelete nyomán, Kolosmonostoron az irt uradalom gazdasági hivatala iródjában f. september hó 16-kán délelőtti 9 órakor megkezdendő árcköskentésen 470 frt. 54 kr. ezüst öszvegnél olcsóbban vállalkozónak átadati meghatározatván, nevezett munkát elvállalni szándékozik irt helyen és időben, — biztosítékul is a munka bevégzése s megvizsgálása idejéig benn hagyandó 10% bánatpénzzel azaz negyvenhét ezüst rfrtkkal megjelenni hivatalosan felszólítatnak.

(466)

Seidlitzzi por.

Ezen felséges hatásáról ezer még ezer példa által elhírhedt seidlitzzi por, a legtekintélyesebb orvosi capacitásoktól alkalmaztatik a kijelölt kóresetekben, s nem csak a fővárosban, hanem a tartományokban is napról napra növekvő hitelénél fogva megalkodott gyanusítások daczára ugy a palotákba, mint a gunyhókba utat tört magának.

Messze elterjedett híre ezen tudományos segéd-eszközökkel nagyban készített gyógyszerési gyártmányok megállapított tény.

Biztos gyógyereje a „**valódi seidlitzzi por**”-nak, gyomor- és hasbajokban, májsérvekben, dugulásokban, aranyérbben, szédülésben, szívdobogásokban, vértululásokban, gyomorgörccsben, nyálfolys és gyomorégetésben, valamint különféle női betegségekben általánosán el van ismerve, s száz még száz beteges kedélyű egyének, kiknek foglalatosságuk folytonos ülést igényel, tetemes enyhülést és friss tetterőt nyertek a seidlitzzi por használata által. Méltán megemlítendő még azon tulajdona is a valódi seidlitzzi pornak, hogy ize kellemes, s igen jóízű pezsgő ital készül belőle, mely az inyt kellemesen ingerli.

Egy lepecsételt skatulya ára egy pforint.

Főraktár Kolozsvárt egyedül és csupán DIETRICH SAMUEL kereskedésében.

(465)

1854-diki tavaszi növényekből.

A dr. Borchardt-féle illatos orvosi **növényzappant** ól várt szállítvány a legfrissebb darabokban éppen most érkezett meg, s midőn t. megrendelők felkerjük a számukra félretett darabok átvételére, ajánljuk másoknak is figyelmebe az e vidéken is annyira kedvelt dr. Borchardt-féle növényzappantnak.

Wolf testvérek, mint egyedüli bizományosai a dr. Borchardt-féle NÖVÉNYZAPPANNAK Kolozsvárt.

A kereskedelmi és iparkamara befolyása mellett szerkeszti BERDE ÁRON, tanár. —

Nyomatott a rom. kath. lyc. könyvnyomóintézete betűivel.